

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
БАЙРЯКИНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ ЮТАЗИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ
МУНИЦИПАЛЬ

РАЙОНЫ БӘЙРӘКӘ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

Ютазы урамы, 14А йорт,

Бәйрәкә авылы, 423963

ул.Ютазинская, д.14А,

с.Байряка, 423963

Тел.:(85593) 2-44-12, факс:2-44-13, e-mail: Bay.Utz@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

№ 4

«14» февраль 2023 ел

2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклау буенча муниципаль программаны раслау турында

Россия Федерациясе Жир кодексы, 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, 2004 елның 28 июлдәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Бәйрәкә авыл жирлеген Советы карары белән кабул ителгән Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы «Бәйрәкә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрен саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Бәйрәкә авыл жирлеген башкарма комитеты

к а р а р б и р ә:

1. 2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклау буенча кушымта итеп бирелә торган муниципаль программаны расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Бәйрәкә авыл жирлеген территориясендә махсус мәгълүмат стендларында игълан итәргә, Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында түбәндәге адрес буенча бастырырга <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы сайтында дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының «Рәсми Татарстан» бердәм порталы составында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә урнаштырырга: <http://jutaza.tatarstan.ru/>.

3. Әлеге қарар рәсми рәвештә игълан ителгәннән бирле үз көченә керә.
4. Әлеге қарарның үтәләшен контрольдә тотуны үз өстемдә қалдырам.

Бәйрәкә авыл жирлеге
башлығы

А.О.Әхмәтшина

Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
Бэйрәкә авыл жирлеге
башкарма комитетының
2023 елның "14" февраль
14-санлы карарына кушымта

2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бэйрәкә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрне куллану һәм саклау буенча муниципаль программа

2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бэйрәкә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклау буенча муниципаль программа паспорты

Программаның Исеме	2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бэйрәкә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрне файдалану һәм саклау программасы (алга таба - Программа).
Программаны эшләү өчен нигез	Россия Федерациясе Жир кодексы, 2003 елның 6 октябрэндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы "Бэйрәкә авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставы.
Заказчы, Программаны төзүче һәм башкаручы	Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Бэйрәкә авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның максатлары	- Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бэйрәкә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрне куллану һәм саклауның нәтижәләлеген арттыру (алга таба - жирлек); - деградацияне, бозылуны, пычрануны, чүпләүне, арыганлыкны, бозуларны, жирләрне юк итүне, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау һәм бетерү;

		<ul style="list-style-type: none"> - жирлөрдөн рациональ файдалануны тээмин итү; - жирлөрнең ундырышлылыгын саклау һәм торгызу; - деградация кичергән жирлөрне яхшырту, пычрану, чүпләү, жирлөрне бозу, хужалык эшчәнлегенен башка тискәре (зарарлы) йогынтысын тээмин итү; - жирлек халкының сәламәтлеген һәм яшәү шартларын тээмин итү өчен әйләнә-тирә мохит шартларын саклау, саклау һәм яхшырту.
Программаның бурычлары		<ul style="list-style-type: none"> - житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү; - жирлөрне саклау һәм файдалану нәтижәлелеген арттыру; - жирлөрдөн рациональ файдалануны һәм саклауны оештыруны тээмин итү; - яшел майданнарны, туфракны саклау һәм торгызу; - жирлөрне инвентарьләштерүне уздыру.
Программаны ашыру вакытлары	тормышка	2023-2025 еллар
Программаны чыганаклары	финанслау	Жирле бюджет акчалары. Бюджет акчалары күләме фаразлана һәм тиешле бюджетларны формалаштырганда билгеләнгән тәртиптә ел саен төгәлләштерелергә тиеш.
Программаның төп чаралар исемлеге		<p>Жирлек территориясен чүп-чардан (өмәләр) чистарту буенча даими чаралар оештыру</p> <p>Буш һәм тигез файдаланылмый торган жирлөрне ачыклау һәм аларны хужалык әйләнешенә вакытында жәлеп итү</p> <ul style="list-style-type: none"> - жир кишәрлекләренең үз белдеге белән шөгылләнүе фактларын ачыклау; - бистә чикләрендә жил эрозиясенә дучар булган участокларда куаклар һәм агачлар утырту; - жирлөрне инвентарьләштерү; - жир салымын вакытында түләүне һәм жир кишәрлекләреннән файдаланган өчен аренда түләвен контрольдә тоту; - жирлекне төзекләндерү буенча чаралар үткөрү; - туфракның ундырышлылыгын саклау һәм арттыру, жирлөрне чүп үләннәреннән, куаклыктардан һәм вак урманнардан саклау, жирлөрнең торышы начарлану, минеральләштерелгән полосалар булдыру.
Программаны	тормышка	- жирдән файдалануны тәртипкә салу;

ашыруның нәтижеләре	көтелгән	- эффектив һәм рациональ куллану һәм жирне саклау; - жирлекнең инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыру; - бозылган жирләрне торгызу; - халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм аның тормыш сыйфатын күтәрү; - жирлекне төзекләндерү.
Программаның контрольдә тоту	үтәлешен	Программаның үтәлешен Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Бәйрәкә авыл жирлеге башкарма комитеты контрольдә тота (алга таба - Башкарма комитет).

1. Гомуми нигезләмәләр

Россия Федерациясе Жир кодексы, 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, 2004 елның 28 июлдәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы "Бәйрәкә авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставы.

Жир-шәһәр төзелеше, экологик һәм жир законнары таләпләренә туры китереп халыкны тормыш белән тәмин итүнең торак, житештерү, ижтимагый-эш, рекреацион һәм башка объектларын урнаштыру өчен пространство-операцион база.

Жирләрнең хокукый режимының аерылгысыз элементы-бу территориядә әйләнә-тирә мохитне саклау, һәм, беренче чиратта, жирләрне база табигый объект буларак саклау.

Жирләрне саклауда торак пунктларның тотрыклы үсешен тәмин итү мәнфәгатьләрендә торак, ижтимагый-эшлекле, мәдәни-сәламәтләндерү һәм башка объектларны урнаштыру урыны буларак аларны рациональ файдалану зарурлыгын ныгытучы әйләнә-тирә мохитнең состав һәм аерылгысыз өлеше буларак кеше тормышы һәм сәламәтлеге өчен уңай булган жирләрнең сыйфатын саклау һәм торгызуга юнәлтелгән оештыру, экологик, икътисадый һәм башка чараларның жыелмасын аңларга кирәк.

2 пункт нигезендә жирне саклауның гомуми максатлары Россия Федерациясе Жир кодексының 12 маддәсе деградацияне, пычрануны, чүпләүне, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, шулай ук деградация, пычрану, чүпләү, бозу, хужалык һәм башка эшчәнлекнең башка тискәре (зарарлы) йогынтысына дучар ителгән жирләрне яхшырту һәм торгызуны тәмин итү.

Шуннан чыгып, жирләрне саклау максатлары белән стимуллар һәм чикләүләр, шулай ук кеше гомере һәм сәламәтлеге өчен уңай булган жир сыйфатын торак пунктларның тотрыклы үсешен тәмин итү максатларында Әйләнә-тирә мохитнең состав һәм аерылгысыз өлеше буларак саклау һәм торгызу тәртибен рөхсәт итү һәм тьюлар системасы аша билгеләү кирәк.

Әлеге максатларны тормышка ашыру жир кишәрлекләренә хокук ияләренә

радиоактив һәм химик матдэләр белән пычранудан туфракны саклап калу, житештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү, пычрану һәм башка тискәре (зарарлы) йогынтыны, шулай ук яңа технологияләрне кертү һәм бозылган жирләрне янадан торгызу буенча чараларны йөкләү юлы белән башкарылачак. Жирле үзидарә органнарына, хужалык эшчәнлегә үзенчәлекләрен, табигый һәм башка шартларны исәпкә алып, жирләрне саклау планнарын һәм программаларын эшләү, шәһәр төзелеше эшчәнлеген башкарганда (территориаль планлаштыру документларын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, планлаштыру проектларын эзерләгәндә) экологик таләпләр, кагыйдәләр һәм нормативлар һ. б. буенча бурычлар йөкләнә.

Жирләрне саклау максатларында, хужалык эшчәнлегә үзенчәлекләрен, табигый һәм башка шартларны исәпкә алып, жирләрне саклау буенча мәжбүри чаралар исемлеген үз эченә алган федераль, региональ һәм жирле программалар эшләнә.

2. Проблеманың эчтәлегә һәм аны программа ысуллары белән чишү кирәклеген раслау

Бәйрәкә авыл жирлегә чиге Иске Каразирек авыл жирлегә белән чиктәш жирдә Бәйрәкә, Бәйрәкәтамак һәм Иске Каразирек авыл жирлекләре чикләре тоташкан урында Бәйрәкәтамак авылынан 2,4 км төньяк-көнчыгышта урнашкан 5 нче тоташу ноктасынан алып 2,8 км төньяк-көнбатышка таба авыл хужалыгы жирләре буйлап 4,2 нче, 2 нче тоташу ноктасына кадәр уза. Иске Каразирек авыл жирлекләре һәм Азнакай муниципаль районы чикләре тоташкан урында Бәйрәкәтамак авылынан 1,2 км төньяк-көнчыгышта урнашкан 38 нче тоташу ноктасына кадәр уза.

Чиге Бәйрәкә авыл жирлегә белән чиктәш жирдә Бәйрәкәтамак авыл жирлегә белән чиктәш жирдә 5 нче тоташу ноктасынан көньяк-көнбатышка таба 2,8 км авыл хужалыгы жирләре буйлап бара, алга таба көньяк-көнчыгышка таба 150 м жирләргә уза, аннары гомуми юнәлештә көньяк-көнбатышка таба, 200 м төньяк-көнбатыш чиге буйлап, урман массивының, 450 м көнчыгыш ягында буа, алга таба авыл хужалыгы жирләре буйлап эзлекле рәвештә көнбатышка таба 100 м, кисеп үтеп "Ютазы-Яңа-Юл" - Көрәш Бүләк, көньякка таба 150 м, көньяк-көнбатышка таба 200 м, көньяк-көнчыгышка таба 200 м, көньяк-көнбатышка таба 1,8 км, кибең баручы инешне кисеп үтеп, көньяк-көнчыгышка таба 1,1 км, елгасын кисеп үтеп, Бәйрәкә һәм бара, аннары шул ук юнәлештә уза, 500 м автомобиль юлы буйлап һәм 1,7 км авыл хужалыгы жирләре буйлап кадәр 46 нчы урман кварталының Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы" бара, көньяк-көнбатышка таба 100 м көнбатыш чиге буйлап һәм көньяк-көнчыгышка таба 400 м көньяк-көнбатыш чиге буйлап, әлегә урман кварталының, алга таба бара, гомуми юнәлештә көньяк-көнбатышка таба 550 м авыл хужалыгы жирләре буйлап, 2,0 км, көнчыгыш чиге буйлап 47 нче урман кварталының Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы" кисеп үтеп "Югары Стәрле-Каразерик-Урыссу"-Бәйрәкә, 1,5 км авыл хужалыгы жирләре буйлап һәм 50 м урман полосасы буйлап нче тоташу ноктасына кадәр уза

9 авылыннан 1,6 км төньяк-көнбатышта урнашкан Каклы-Күл чикләре тоташкан урында Бэйрәкә, Бэйрәкәтамак, Ташкичү һәм Урыссу тоташу ноктасына кадәр уза.

Чиге Бэйрәкә авыл жирлеге белән чиктәш жирдә Ташкичү авыл жирлеге белән чиктәш жирдә 3 нче тоташу ноктасыннан авылыннан 1,5 км төньяк-көнчыгышта урнашкан Кәрәкәшле чикләре тоташкан урында Бэйрәкә, Кәрәкәшле һәм Ташкичү авыл жирлекләре, төньяк-көнчыгышка таба, 400 м төньяк-көнбатыш чиге буйлап һәм көньяк-көнчыгышка таба 223 м төньяк-көнчыгыш чиге буйлап урман кварталының аерымланган кишәрлегенә 62 Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы" бара, алга таба авыл хужалыгы жирләре буйлап 95 м төньяк-көнчыгышка таба, 271 м төньякка таба, 393 м көнчыгышка таба, бу 456 м төньяк-көнбатышка таба уза, аннары төньяк-көнбатыш юнәлештә 450 м көнбатыш чиге буйлап уза, 64 нче урман кварталының Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы", аннары төньяк-көнбатышка таба, 540 м көньяк чиге буйлап, төньяк-көнчыгышка таба, 1,5 км төньяк-көнбатыш чиге буйлап, көньяк-көнчыгышка таба 1,4 км, төньяк-көнчыгыш чиге буйлап, 63 нче урман кварталының Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы", уза, аннары көньякка таба 90 м көньяк-көнбатышка таба, 622 м, көнчыгыш чиге буйлап 64 нче урман кварталының Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы" бара, алга таба көньяк-көнбатышка таба, 290 м көньяк-көнчыгышка таба, 60 м төньяк-көнчыгыш чиге буйлап, 192 нче урман кварталының Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы" уза, аннары 180 м көньяк-көнчыгышка таба, 300 м төньяк-көнчыгышка таба, 380 м көньяк-көнчыгышка таба, төньяк чиге буйлап, 65 нче урман кварталының Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы", аннары көньяк-көнчыгышка таба 2,8 км авыл хужалыгы жирләре буйлап һәм 130 м урман полосасы буйлап, кибеп баручы инешне кисеп үтеп һәм автодорогу Ютазы-Яңа-Юл бара, шуннан соң төньяк-көнчыгышка таба, 185 м авыл хужалыгы жирләре буйлап, алга таба 1,9 км аска таба кибеп баручы инеш агымы буенча уза, аннары авыл хужалыгы жирләре буйлап 950 м көньяк-көнчыгышка таба, кибеп баручы инешне кисеп үтеп, 550 м төньяк-көнчыгышка таба, аннары авыл хужалыгы жирләре буйлап 1,3 км көньяк-көнчыгышка таба, кибеп баручы инешне кисеп үтеп, 85 м төньяк-көнчыгышка таба, аннары көньяк-көнчыгышка таба 600 м урман полосасының көньяк чиге буйлап кадәр нче урман кварталының аерымланган кишәрлегенә 80 Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы" уза, төньяк-көнчыгышка таба 450 м һәм төньяк чиге буйлап һәм көньяк-көнчыгышка таба 200 м һәм көнчыгыш чиге буйлап, әлеге урман кварталының бара, шуннан соң көньяк-көнчыгышка таба 250 м авыл хужалыгы жирләре буйлап, 300 м аерымланган кишәрлеге буйлап урман кварталының 80 Ютазы участок урманчылыгы Дәүләт бюджет учреждениесе, Татарстан Республикасы "Бөгелмә урманчылыгы" нче тоташу ноктасына кадәр уза 9.

Бэйрәкә авыл жирлеге чиге Кәрәкәшле авыл жирлеге белән чиктәш жирдә

3 нче тоташу ноктасыннан алып төньяккөнбатышка таба 310 м авыл хужалыгы жирләре буйлап һәм инешне кисеп үтеп, 1,0 км "Бөгелмә урманчылыгы" Татарстан Республикасы дәүләт бюджет учреждениесенең Ютазы участок урманчылыгындагы 62 нче урман кварталының аерымланган кишәрлегенең көнбатыш чиге буйлап уза, шуннан соң төньяк-көнчыгышка таба 2,0 км "автомобиль юлына бүлеп бирелгән полосаны кисеп үтеп, 220 км" Бөгелмә урманчылыгы "Татарстан Республикасы дәүләт бюджет учреждениесенең Ютазы участок урманчылыгындагы 61 нче Урман кварталы буйлап, 550 м элге урман кварталының көнбатыш чиге буйлап бара, аннары 1,0 км төньяк-көнбатышка таба, 43 м төньяк-көнчыгышка таба 61 нче урман кварталының төньяк-көнбатыш чиге буйлап уза, алга таба 845 м төньяк-көнчыгышка һәм 76 м төньяк-көнбатышка таба" Бөгелмә урманчылыгы "Татарстан Республикасы дәүләт бюджет учреждениесенең Ютазы участок урманчылыгындагы 59 нчы урман кварталының көнбатыш чиге буйлап бара, аннары 295 м төньяк-көнбатышка таба" Бөгелмә урманчылыгы "Татарстан Республикасы Дәүләт бюджет учреждениесенең Ютазы участок урманчылыгындагы 58 нче урман кварталының көньяк-көнбатыш чиге буйлап 58 нче урман кварталының көнбатыш почмагында урнашкан 2 нче тоташу ноктасына кадәр уза Кәрәкәшле авыл жирлекләре һәм Азнакай муниципаль районы чикләре тоташкан урында Бәйрәкә авылыннан 4,7 км төньяк-көнбатышта" Бөгелмә урманчылыгы" Татарстан Республикасы дәүләт бюджет учреждениесенең Ютазы участок урманчылыгындагы 65 нче тоташу ноктасына кадәр уза.

Бәйрәкә авыл жирлеге чиге Азнакай муниципаль районы белән чиктәш жирдә 2 нче тоташу ноктасыннан алып Ютазы муниципаль районы чиге буйлап 4 нче тоташу ноктасына кадәр уза. Бу максатларга ирешүдә жирле үзидарә органнары мөһим роль уйный, алар Жир һәм башка табигый ресурсларны куллану өлкәсендә киң вәкаләтләргә ия.

ТР Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгында дәүләт хезмәткәрләрен аттестацияләү буенча комиссия утырышы булды:

- алар карамагындагы жирләрне планлаштыру һәм куллану;
- жир төзелеше буенча эшләрне оештыру;
- закон нигезендә жир белән алыш-бирешләр ясау;
- Жир өчен түләү;
- жирлек территориясендә жирләрдән файдалануны контрольдә тоту.

Жирлек территориясендә төрле төрдәге территориаль зоналар: торақ, житештерү зоналары һ. б. урнаша ала.

Жирле үзидарә органнары компетенциясенә жирлек жирләрен инвентаризацияләү һәм оештыру керә.

Жирле үзидарә органнары жирлек территориясендәге жирләрдән файдалануны контрольдә тотат. Бу бурычны алар дәүләт органнары белән тыгыз элементдә хәл итәләр, чөнки жир мөнәсәбәтләре өлкәсендәге контроль иң мөһим дәүләт функцияләре исәбенә керә. Контрольнең бурычы-барлык физик, вазыйфаи һәм юридик затларның жирләрне нәтижәле файдалану һәм саклау максатларында жир законнары таләпләрен үтәүне тәмин итү.

Жирле үзидарә органнары жирләрне саклауга һәм файдалануга дәүләт контролен гамәлгә ашыручы дәүләт органнарының территориаль бүлекчәләре

белән тыгыз элемтәдә торалар:

- жир законнарын бозуны бетерү чаралары күрелә;
- халыкка жир фондының торышы, аны куллануның нәтижәлелеге һәм жирләрне саклау буенча күрелә торган чаралар турында хәбәр итәләр;
- жир кишәрлекләрененң үз белдеге белән шөгыйльләнүенә юл куймыйлар;
- жир кишәрлекләреннән максатчан файдалануның билгеләнгән режимын үтәүне күзәтәләр;
- барлык төр хужалык эшчәнлегенә жир бүлеп биргәндә табигать саклау таләпләрененң үтәлешен тәмин итәләр; предприятиеләр һәм башка объектларны урнаштыру, проектлау, төзү һәм эксплуатацияләгәндә экологик нормаларны үтәү.

Жирлек дәрәжәсендә жирлекләрне саклау һәм файдалану проблемаларын мөстәкыйль хәл итеп була, өстәвенә, тулы, комплекслы һәм акыл белән яшәүче кешеләр генә түгел, ә киләчәк буын мәнфәгатьләрендә дә.

3. Программаның төп максатлары һәм бурычлары

Өлеге программаның төп максатлары:

- жирлек территориясендә жирләрдән файдалануның һәм саклауның нәтижәлелеген арттыру;
- деградацияне, бозылуны, пычрануны, чүпләүне, арыганлыкны, бозуларны, жирләрне юк итүне, хужалык эшчәнлегененң башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау һәм бетерү;
- жирләрдән рациональ файдалануны тәмин итү;
- жирләрененң уңдырышлылыгын саклау һәм торгызу;
- деградация кичергән жирләрне яхшырту, пычрану, чүпләү, жирләрне бозу, хужалык эшчәнлегененң башка тискәре (зарарлы) йогынтысын тәмин итү;
- жирлек халкының сәламәтлеген һәм яшәү шартларын тәмин итү өчен әйләнә-тирә мохит шартларын саклау, саклау һәм яхшырту.

Муниципаль программа түбәндәге бурычларны хәл итүгә юнәлдерелгән:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрне саклау һәм файдалану нәтижәлелеген арттыру;
- жирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны оештыруны тәмин итү;
- яшел майданнарны, туфракны саклау һәм торгызу;
- жирләрне инвентарьләштерүне уздыру.

4. Программаның төп принциплары

Программа гамәлдәге законнар нигезендә эшләнгән һәм түбәндәге принципларга нигезләнгән:

- жирлек Башкарма Комитеты эшчәнлегененң законлылыгы һәм ачыклыгы;
- жаваплылык һәм контрольлек;
- нәтижәлелек.

5. Программаны тормышка ашыру вакыты

Программаны тормышка ашыру вакыты: 2023-2025 еллар.

6. Программаны тормышка ашыру механизмы

Элеге программаны тормышка ашыру механизмнары аша югарыда куелган бурычларны хэл итүне тээмин итүгә юнэлдерелгән программа чаралары исемлеге элеге программага Кушымтада тәкъдим ителгән.

Программаны башкаручы башкара:

- программаны тормышка ашыруны норматив - хокукый һәм методик тээмин итү;
- программаны тормышка ашыру өчен бюджет акчаларын бирү күләмнәре һәм шартлары буенча тәкъдимнәр әзерләү;
- программаның максатларын һәм бурычларын яктыртуга юнәлтелгән мәгълүмати һәм аңлату эшләрен оештыру;
- жирләрне саклау максатыннан жирлек жирләренә инвентаризация үткәрелә.

Жирләрне инвентаризацияләү деградацияләү, пычрану, чүпләү, жирләрне бозу, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, кулланылмый торган, рациональ кулланылмый торган яки максатчан кулланылмый торган, жир кишәрлекләрен, жирләрнең башка характеристикаларын рөхсәтле куллану өчен үткәрелә.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә тээмин ителәчәк:

- жирлекне төзекләндерү;
- qualityирнең сыйфатын яхшырту;
- жирләрне нәтижәле куллану.

7. Программаны гамәлгә ашыруның барышын тикшереп тору

Программаны гамәлгә ашыруның барышын башкарма комитет тикшереп тора.

8. Программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисадый нәтижәлелеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген һәм нәтижәлелеген бәяләү аны хисап финанс елында һәм тулаем программаны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң үтәү йомгалары буенча уздырыла.

Программаны гамәлгә ашыру түбәндәгеләргә мөмкинлек бирәчәк:

- жирдән файдалануны тәртипкә салырга;
- яңа жир участкаларын әйләнешкә кертү;
- жирләрне эффектив һәм рациональ куллану;
- жирлекнең инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыру;
- бозылган жирләрне торгызу;
- халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм аның тормыш сыйфатын күтәрү;
- салым салына торган базаны арттыру;
- жирлекләренә төзекләндерү.

2023-2025 елларга Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районының
"Бәйрәкә авыл җирлегә» муниципаль
берәмлеге территориясендә җирләрне
куллану һәм саклау буенча муниципаль
программага кушымта

Программаның чаралар исемлеге

№ п/п	Чара исеме	Чараны башкару вакыты	Чараны финанслау чыганакалары	Чараны финанслау күләме (мең сумнарда)				Чараны башкаручы
				барлыг ы	2023 ел	2024 ел	2025 ел	
1.	Гражданның Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы җир законнарын аңлатып бирү	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
2.	Җирлек территориясен чүп-чардан (өмәләр) чистарту буенча даими чаралар оештыру	2023-2025 еллар	Җирле бюджет акчалары	15,0	5,0	5,0	5,0	Башкарма комитет
3.	Буш һәм тигез файдаланылмый торган җирләрне ачыклау һәм аларны хужалык эйләнешенә вакытында җәлеп итү	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
4.	Җир кишәрлекләренең үз белдеге белән шөгыйльләнү фактларын ачыклау	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
5.	Экологик хәлнең сизелерлек начарлануына китерә торган җир кишәрлекләреннән файдалану фактларын ачыклау	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
6.	Үз белдекле төзелешләр фактларын ачыклау	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
7.	Җирлек чигендә җил эрозиясенә дучар булган кишәрлекләрдә куаклар һәм агачлар утырту	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет

8.	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрден билгеләнеше файдалануны тору максатчан буенча тикшереп	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
9.	Жирлек кишәрлекләреннән файдалану законлы булуын тикшереп тору нигезләренен	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
10.	Жирләрне инвентарьләштерү	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
11.	Жирлек кишәрлекләреннән файдалануның билгеләнгән режимының аларның билгеләнеше ителгән нигезендә тикшереп тору максатчан һәм рөхсәт файдалануы үтәлешен	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
12.	Аларны махсус жир (санитар-яклау, су саклау зоналары башка зоналар) файдалануны торуны гамәлгә ашыру	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
13.	Жир очраклары ачыкланган Ютазы районының жир палатасына, теркәве, кадастр картография хезмәте идарәсенен һәм Ютазы районнары буенча бүлегенә Россия Федерациясе Татарстан Республикасының гамәлдәге каралган тарту өчен жибәрү	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет
14.	Жир салымын һәм жир кишәрлекләреннән файдаланган өчен аренда	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет

	түләвен тикшереп тору							
15.	Жирлекне төзекләндерү буенча чаралар уздыру	2023-2025 еллар	Жирле бюджет акчалары	30,0	10,0	10,0	10,0	Башкарма комитет
16.	Туфракның ундырышлылыгын саклау һәм арттыру, жирләрне чүп үләннәреннән, куаклыклардан һәм вак урманнардан саклау, жирләрнең торышын начарайтуның башка төрләре, минеральләштерелгән полосалар булдыру	2023-2025 еллар	Финанслау таләп ителми	-	-	-	-	Башкарма комитет